

Z OBSAHU	Věřím ve společenství svatých...	08
	Co dělá strážný anděl po naší smrti?	10
	Hlavně rozum	11

Tkadlík František: Sv. Václav a sv. Ludmila při mši (1837)

Žena, která ovlivnila český stát na tisíc let

Každý rok je to významný den, kdy si připomínáme velkou ženu našeho národa. V září 2021 budeme dokonce slavít jubileum, a to 1100 let od jejího zavraždění. I když historické informace o sv. Ludmile čerpáme především z pozdějších legend, základní obrys jejího života je znám. Narodila se pravděpodobně v roce 860. Sv. Ludmila je patronkou rodin, první českou i slovanskou světící, jejíž jméno nesou kostely či instituce skoro po celém světě. Díky manželskému svazku s prvním historicky doloženým přemyslovským knížetem Bořivojem stála u samých počátků konstituování českého státu postaveném na křesťanských základech a formování národů budoucí střední Evropy. Dokázala dostát závazku ženy, která má mimo jiné za úkol dovést svého muže do nebe. Po křtu knížete Bořivoje I. byly postaveny první kostely.

Nebyla jen manželkou a ochránkyní rodinného krbu, která přivedla na svět

šest dětí. Stala se zakladatelkou vládnoucí dynastie a snažila se ovlivňovat i souborou politickou situaci za vlády svých synů Spytihněva a Vratislava. Významnou roli sehrála také při výchově vnuka, budoucího knížete Václava, kdy kladla důraz na bázeň před Bohem a chlapcovo vzdělání. Právě předáváním víry, moudrosti a zkušeností zralého věku budoucímu knížeti ovlivnila náš stát na tisíc let dopředu.

15. září 921 byla z příkazu snachy Drahomíry zavražděna na tetínském hradišti Tunnou a Gommonem. Písemné prameny uvádějí, že k tomu došlo nespíše z politických a náboženských důvodů. Ludmila byla původně pohřbena na Tetíně. Roku 925 nechal kníže Václav přenést její ostatky do svatojiřské baziliky na Pražském hradě. Kult sv. Ludmily tak byl zpočátku spjat především s klášterem sv. Jiří. Ve 12. století se pak začíná šířit po celé zemi.

Sv. Ludmila může v dnešní době in-

spirovat tím, jak přirozeně naplňovala svou úlohu ženy a vychovatelky v rodině, byť pozice ženy v raném středověku byla jiná než dnes. Její život byl v minulosti inspirací i pro výtvarné umění. Především středověká a barokní ikonografie si vybrala motiv babičky jako vychovatelky budoucího sv. Václava. Vždy je zobrazována jako starší žena s atributem šátku, tedy nástrojem své mučednické smrti. U jejího hrobu na Tetíně došlo k zázrakům. Vnuk Václav se po převzetí vlády postaral o přenesení Ludmiliných ostatků do Prahy, kde byly 10. listopadu asi roku 925, za účasti řezenského biskupa Michala, uloženy do chrámu sv. Jiří na Hradčanech. Pro zásluhu a na přímlovu svaté mučednice Ludmily pomáhej nám, Bože, ať jdeme vytrvale v jejích stopách, ať jsme pevní ve víře a bohatí dobrými skutky.

*Převzato, doplněno a redakčně upraveno
www.svataludmila.cz*

Odvážný muž milující církev, říká papež o zesnulém kardinálovi Jaworském

Dnes byl zveřejněn soustrastný telegram Svatého otce k sobotnímu úmrtí kardinála Mariána Jaworského, emeritního Lvovského arcibiskupa latinského ritu. Byl adresován Markovi Jądraszewskému, arcibiskupovi Krakova, kde zesnulý kardinál na sklonku svého života pobýval. „S vděčností si připomínám jeho akademické působení jakožto váženého muže vědy a profesora teologie a filosofie na univerzitách ve Varšavě, Krakově a Lvově – píše papež František. Na jeho ojedinělý a cenný přínos k rozvoji vědeckého myšlení často poukazoval svatý Jan Pavel II. Jeho biskupské motto *Mihi vivere Christus est* jej provázelo celý život a určovalo jeho způsob myšlení, hodnocení, vážení a rozhodování a určovalo perspektivy jeho hledání. Zesnulý byl blízkým přítelem svatého Jana Pavla II., byl oporou v jeho biskupské i papežské službě a posloužil umírajícímu papeži také svátostí viatika. Jako filosof a teolog těsně spolupracoval také s papežem Benediktem XVI. Mne s ním osobně pojí datum konzistoře v roce 2001, kdy jsme byli společně jmenováni kardinály,“ dodává papež František. „V srdcích těch, kteří jej znali, zůstává

Foto: wp.pl

jako krajně spravedlivý, upřímný a odvážný muž milující církev. Zanechal po sobě důstojné svědectví kněžské horlivosti, vzdělanosti, věrnosti evangeliu a odpovědnosti za společenství věřících. Ježíš Kristus Milosrdný, kterému kardi-

nál Marián, blahé paměti, zasvětil svůj život, ať jej přijme do Svojí slávy,“ končí papež František soustrastný telegram k úmrtí kardinála Mariána Jaworského.

Vatican News

Katolík činný v politice nemůže prosazovat umělé potraty

Předseda Papežské akademie pro život připomněl, že katolík na politické scéně nemůže prosazovat umělé potraty, ani souhlasit s jejich legalizací. Arcibiskup Vincenzo Paglia se koncem srpna zapojil v americkém katolickém portálu *National Catholic Register* do diskuse, probíhající v několika latinskoamerických zemích na téma právní ochrany nenarozených, a také v souvislosti s blížícími se prezidentskými volbami v USA.

Připomněl, že křesťanská nauka je v tomto ohledu zcela jasná a je obsažena v *Katechismu katolické církve* (KKC, 2322). Italský arcibiskup pozna-

menal, že političtí představitelé mají usilovat o vylepšení „špatných a hříšných zákonů“ a prosazovat všeobecnou podporu života každé osoby od narození po přirozený skon. Ujistil, že církev nechce politiky umlčovat, ale vybízí je, aby svoje postoje promýšleli ve světle víry, kterou vyznávají. „Jsou-li na omylu, nechceme je zavržovat. Církev usiluje především o spásu hříšníka. Jsme odpovědni za to, aby se její členové obraceli k evangeliu,“ ujišťuje arcibiskup Paglia. Vyjádřil se také k genderové ideologii, kterou označil za „kulturní porážku“. „Katolíci by měli jejím stoupencům připomenout, do-

dal vatikánský hierarcha, že zůstali stát v předdarwinovské éře. Popírají evoluci, která utvořila lidský druh, která má dvě pohlaví,“ podtrhnul arcibiskup Paglia. Vybídnul pak všechny katolíky k reflexi nad obsahem nauk *Katechismu katolické církve* a k tomu, aby je prosazovali v oblasti vzdělávání, kultury a umění. „Církev musí přestat hrát obrannou hru. Musíme být stále ochotni ukazovat hloubku i krásu křesťanského tajemství,“ apeloval předseda Papežské akademie pro život v jednom z katolických portálů USA.

Vatican News

Švédské prvenství: více pastorek než pastorů

Foto: townnews.com

V roce 1958 zavedli švédští luteráni ordinaci žen. První pastorka nastoupila v roce 1960, první „biskupka“ byla ustanovena v roce 1997. S ordinací žen nastoupila fáze všeobecného liberalismu. První novinkou byly sňatky homosexuálních párů, už v roce 2009 měla luteránská církev první „biskupku“ žijící v homosexuálním svazku. Nyní nastoupil další primát. Luteránská církev poprvé statisticky čítá více pastorek než pastorů. Představitelé luteránů se netají radostí z toho, že jde o velký výdobytek ve věci rovnosti pohlaví. Luteráni ve Švédsku dnes mají 1533 pastorek a 1527 pastorů. Úřad arcibiskupa v Uppsale vykonává žena. Mimo ni fungují ještě dvě další „biskupky“. Švédsko je v EU na čele v indexu rovnosti pohlaví. Podobný vývoj je

v Dánsku a Norsku, kde nyní již pastorky nejsou žádnou výjimkou. Eva Brunne, která byla loni „biskupkou“ Stockholmu, dnes však prohlašuje, že pastorský úřad by neměl být doménou žen. „Rovnoprávnost“ má svou stinnou stránku: exodus mužů z církve. To neplatí jen pro církevní úřady, ale i pro muže mezi věřícími. „Jako biskupky se mě lidé ptali: ‚Kde jsou muži?‘. Musela jsem odpovídat, že nevím.“ Podobně je tomu však i na švédských univerzitách.

V roce 1972 se k luteránství hlásilo 95,4% Švédů. Dnes je to jen 55%. Na druhém místě co do počtu stojí muslimové. Katolíků je 1,5%. 30% Švédů je bez vyznání. Do kostela jich chodí necelá 2%.

Katholisches.de, Giuseppe Nardi

SLOVO BISKUPA

Dnes se odsuzuje kolektivní vina, která hrála velmi negativní roli ve dvacátém století v Evropě a způsobila nesmírné utrpení jednotlivým lidem i celým skupinám (rasám či třídám...). Jenže nezbavili jsme se toho dědictví úplně. Mnohdy si to ani neuvědomujeme, že nás to ovlivňuje a jaké to má praktické důsledky. Když pozorněji zkoumáme dějiny, zjistíme, že skoro žádná skupina (či národ) nebyli nikdy úplně bez viny. Záleží na nás, jestli to připíšeme tomu národu (skupině), nebo jednotlivcům, jejich vládcům. Největší vliv na lidi měla vždycky nějaká idea, nějaká myšlenka, která ovlivnila a vytěsnila nějakou jinou myšlenku, která už byla aplikována. Většina lidí nedokáže rozlišit, jaký bude mít v budoucnosti nějaká idea vliv na vývoj dějin lidstva, a když je pro ně (zdánlivě) výhodná, nebo, naopak, její změna by vyžadovala příliš velké oběti, podlehnou jejímu vlivu. Nemysleme si, že to všechno patří jen minulosti a že dnes jsme už od toho imunní, že jsme se z minulosti dost poučili. Dějiny se, žel, často opakují, i když jsou v jiném rouchu, v jiných okolnostech. Měli bychom si připomínat, že tak jako je nesprávné šířit myšlenku kolektivní viny, tak není v souladu s pravdou ani možnost takzvaného kolektivního dobra. Nejsou, v souladu s učením Ježíše, dobré nebo špatné skupiny lidí, ale jsou jen dobré a špatné konání jednotlivců, které pak ovlivní ostatní. Církev nikdy nevyzdvihuje, ale ani neztrácuje, skupiny lidí, a dokonce neztrácuje ani jednotlivce, jen případně jejich činy. Co vyzdvihuje a chválí, jsou vzory jednotlivců, kteří pak strhli za sebou veliké skupiny následníků a způsobili pozitivní obrát v mnohých myslích a v jejich konání. Tyto mnohdy vyzdvihuje až na oltář, aby je lidé mohli prosit za pomoc a přímluvu u Boha. Mějme stále na paměti, že ta, která je nám v tomto směru nejvíc na pomoci, je Matka Boží Panna Maria.

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr.
Ladislav Hučko, CSC,
apoštolský exarcha
řeckokatolické církve

ANDĚL PÁNĚ

„Našími slovy o modlitbě Anděl Páně zde chceme jen prostě, ale vřele, znovu povzbudit k tomu, aby se zvyk modlit se tuto modlitbu, pokud možno, zachoval. Nezdá se, že by tato modlitba potřebovala obnovu. I po tolika stoletích zůstává její účinnost a krása nezměněná. Její složení je jednoduché a její prameny jsou biblické. Svým historickým původem se váže k vyprošování záchranu před pohromami v dobách míru. Navíc je její pravidelné opakování přímo liturgické, takže zvláštním způsobem posvěcuje určité úseky dne. Připomíná velikonoční tajemství, protože nás vede od poznání vtělení Božího Syna k modlitbě, aby „nás jeho umučení a kříž přivedly ke slávě vzkříšení.“ Takto hovoří o modlitbě Anděl Páně Svatý otec Pavel VI. ve své exhortaci *Marialis Cultus*.

Slyšet opravdové klekání je dnes už vzácnost: lahodný zvuk malého zvonku nesoucí se krajinou za letního soumraku... Můžeme je zaslechnout snad ještě někdy v létě o dovolené, zmocní se nás přitom pocit míru a pohody. Starý dohasínající obyčej našich předků, připomínka, že je potřeba ustát v práci a třemi Zdrávasy pozdravit Pannu Marii, poděkovat za její „Fiat“ a za dar vtělení Božího Syna.

Klekání bývalo třikrát denně, ráno, v poledne a večer. Původ tohoto obyčeje se ztrácí v šeru historie a dnes vůbec není lehké ho vypátrat. Zhruba před tisíci lety bylo zvykem zvonit na konci dne. Bylo to znamení k ukončení práce, výzva k odpočinku a také signál k zakrytí ohně a uzavření městským hradeb. Dochovala se zpráva o synodě v Caen z roku 1061, která nařizovala, aby toto zvonění bylo také spojeno s modlitbou Otče náš. Někteří badatelé proto považují za pravděpodobné, že modlitba Anděl Páně měla původ v tomto zvonění k večerce. Je však daleko pravděpodobnější, že modlitba má svůj počátek v praxi některých církevních řádů. V benediktinské tradici existovalo již od 9. století ustanovení zvonit večer na zvon jako znamení k modlitbě před spaním. Jiné velmi staré svědectví z 10. století naznačuje, že něco jako předchůdce naše-

Jean-François Millet: Anděl Páně (1857–1859)

Klekání bývalo třikrát denně, ráno, v poledne a večer. Původ tohoto obyčeje se ztrácí v šeru historie a dnes vůbec není lehké ho vypátrat.

ho Anděl Páně existovalo již tehdy. Řádová pravidla „*Regularis Concordia*“ sestavená kolem roku 975 svatým Aethelwoldem z Winchesteru obsahují jisté modlitby nazývané „*tres orationes*“, které se recitovaly po kompletárii a také ráno před ranními modlitbami. U ranních „*tres orationes*“ bylo výslovně požadováno, aby se recitovaly za zvuku zvonu. Způsob zvonění byl zvláštní: tři oddělené údery na zvon. Řádové předpisy požadovaly, aby se při této modlitbě stálo nebo klečelo. Večerní „*tres orationes*“ byly spojovány s tajemstvím Vtělení. To odpovídalo tehdejšímu všeobecnému přesvědčení, že Archanděl Gabriel přišel k Panně Marii večer. Tyto tři večerní pozdravy Panně Marii je možno vystopovat také v Německu, ve Francii a jinde.

Při pátrání po původu modlitby An-

děl Páně nás další stopy vedou do Itálie k františkánům. Ti zavedli před modlitbou kompletáře povinnost pozdravit několikrát Pannu Marii a doprovázet tento pozdrav zvoněním zvonu. Ten pozdrav prý miloval bratr Benedikt Sinigardi z Arezza, kterého do řehole přijímal sám svatý František. Tento zvyk pozdravit v podvečer Pannu Marii se brzy rozšířil do všech františkánských klášterů. I zde se zvonilo zvláštním způsobem – podle nařízení vydaného koncem třináctého století: každý jednotlivý Zdravas byl doprovázen zvláštním zazvoněním a bratři byli povinni si při modlitbě kleknout. Tehdy byl však Zdravas kratší, lidé se modlili jen první polovinu našeho dnešního Zdrávasu, celý Zdravas, jak se ho modlíme dnes, je znám až od roku 1496.

Večerní pozdrav Panně Marii brzy

přeskočil zdi františkánských klášterů a od počátku čtrnáctého století se stal všeobecným zvykem. Máme písemné doklady o tom, že v roce 1307 se takto zvonilo k modlitbě v Maďarsku, Francii, Katalánii, Anglii a v některých německých diecésích. Modlitba však ještě neměla podobu, jakou má dnes. Kromě neúplného Zdrávasu chyběly ještě také ony tři charakteristické antifony: „Anděl Páně zvěstoval Panně Marii“, „Jsem služebnice Páně“ a „A Slovo se stalo Tělem“, a rovněž chyběla závěrečná modlitba. V polovině čtrnáctého století zdravila Pannu Marii každý podvečer již celá Evropa a modlitbě se dostalo i papežského schválení. V roce 1318 a opětovně ještě v roce 1327 ji doporučil papež Jan XXII. a obdařil ji odpustky.

Historicky nejstarší je zvonění večerní. Ranní a polední bylo přidáno později. O ranním zvonění máme doklady z roku 1317 z italské Parmy. Je o něm záznam v městské kronice. Biskup vyzývá všechny, kdo uslyší zvonění, aby se pomodlili třikrát Otčenáš a Zdrávas za zachování míru. I toto ranní zvonění však mělo nejspíš původ v onom trojím zvonění klášterů ke „tres orationes“. Konečně se na konci 14. století přidalo ještě i zvonění polední. A zde hraje historickou roli naše město: v roce 1386 bylo polední zvonění poprvé zavedeno synodou právě v Praze. Zpočátku bylo přikázáno na každý pátek, aby se jím připomínalo Pánovo utrpení. Lid se měl při něm modlit také za ochranu před epidemiemi, pohromami a před nevěrou. Z pátečního zvonění se brzy stalo zvonění každodenní, takže v polovině 15. století zvoní celá Evropa již třikrát denně ke cti Panny Marie.

A kdy se ke třem Zdrávasům přidaly ony tři antifony, které daly modlitbě její jméno? Začaly se přidávat v polovině 16. století. Dochovaly se např. v katechizmu vydaném v Benátkách v roce 1560. Také svatý Petr Kanisius, který rovněž působil v Praze, vydal v roce 1577 knižku o Pozdravení Panny Marie, kde uvádí tuto modlitbu již s antifonami. Při slovech „A Slovo se stalo Tělem“ se poklekalo nebo se alespoň provedla úklona hlavy a bilo se v prsa na znamení veliké úcty k Božím Vtělení. Úplný vývoj modlitby byl ukončen v roce 1724, když papež Benedikt XIII. vydal *breve*, ve kte-

Foto: wikimedia.org

Anděl Páně byl odjakživa úzce spojen se zvoněním. I u nás se dochovaly zvony vyrobené zvlášť k tomuto účelu. Dva jsou ve Svatém Janě pod Skalou.

rém ustanovil tuto modlitbu v té podobě, jak ji známe dnes, a obdařil ji odpustky.

Modlitba Anděl Páně nebyla v Církvi nikdy povinná, ale papežové ji často doporučovali jako soukromou pobožnost. Z posledních papežů jmenujme kromě již zmíněného Pavla VI. především Jana Pavla II., který tuto modlitbu doporučoval velmi často a sám šel příkladem, když se ji třikrát denně modlil. Jeho předchůdci zavedli zvyk modlit se o nedělích a svátcích Anděl Páně společně s věřícími shromážděnými na Svatopetrském náměstí. Při těchto příležitostech předchází modlitbě krátká promluva a na konci je udělováno papežské pozhánání.

Anděl Páně byl odjakživa tak úzce spojen se zvoněním zvonu, že se odráží i v historii zvonařství. Pro zvonění k modlitbě Anděl Páně byly speciálně odlévány zvony. Mnoho dochovaných starých zvonů z 13. a 14. století nese jméno „Maria“, „Ave Maria“ nebo jsou na nich nápisy, které mají spojitost s touto modlitbou, jako „*Et homo factus est*“. Někdy je na nich dokonce i celá modlitba „Zdrávas, Maria“, jako je tomu u starého zvonu z roku 1234 z německého kláštera Helfta poblíž Eisleben. V Anglii byla

tradice dávat zvonům určeným pro zvonění k modlitbě *Angelus* jméno Gabriel. Dochovalo se jich poměrně mnoho. I u nás se dochovaly zvony vyrobené zvlášť k tomuto účelu. Dva takoveto velmi staré zvony jsou ve Svatém Janě pod Skalou. Starší z roku 1404 se jmenuje „Matka Boží“. Je to zvon s nejstarším dochovaným českým nápisem: „We jmeno Matky Bozije AD MCCCCIV“ (ladění: malá oktáva „d“). Mladší se jmenuje „Maria“ a pochází z roku 1452. Ke klekání se zvoní i v našem kostele u svatého Jiljí: v poledne a večer v 18 hodin. Na věži našeho kostela však zbyly z původních pěti zvonů již jen dva: větší „Svatý Jiljí“ z roku 1437 vážící pět tun, který je nejstarším zvonem v Praze, a menší „Svatý Dominik“. I u nás však býval zvon zasvěcený Panně Marii. Jmenoval se „Marie“ a vážil 613 kg. Byl na něm nápis: „*Zvučným hlasem v každé době, Maria, chci chválu Tobě Volat vábně, vroucně, sladce: Věrné dítky, pojdte k Matce.*“

Scéna zvěstování byla po celou éru křesťanství pro umělce nejčastějším mariánským námětem. Existuje velká řada mistrovských děl. V umění našla své

DĚKUJI OTČE!

Děkuji otče, že denně obětujete svůj život Kristu, abyste oslavoval Boha svou službou bližním a vedl je k věčné spáse. Děkuji za Vás Nejsvětějšímu Bohu a modlím se, aby Vás Pán na přímluvu Blahoslavené Panny Marie posiloval ve víře, naději a lásce.

Chcete-li vyjádřit vděčnost knězi, který Vám v životě pomohl, můžete vložit své poděkování na stránku <http://rcmonitor.cz/dekujiotce> nebo jej zaslat na adresu redakce.

Petr Rössler
Řeznovice

Více než srdečné díky a Boží požehnání do vaší práce, otče. Zvláště si cením toho, že chcete znovu obnovit živou liturgickou tradici v nejstarším kostele brněnské diecéze a zároveň tím ukazujete, že krása liturgie je opravdu více než rozsáhlá.

Daniel.

Adolf J. Pleskač
Otrokovice – řeckokatolický
exarchát

Slava Isusu Christu! Chtěl bych otci poděkovat za jeho mimořádnou horlivost pro spásu nesmrtelných duší! Bůh Vám žehnej!

Zdeněk

Michal Pometlo OFM
Farnost u Panny Marie Sněžné,
Praha

Milý otče Michale, děkuji za Vaše dlouholeté zpovědní doprovázení na cestě k řeholnímu životu. Vždy mi dokážete vrátit chuť do života svými inspirativními myšlenkami. Kéž bychom měli tolik dobrých zpovědníků, jako jste Vy.

Marek

Jan Daněk
Brno - Žabovřesky

Pán Bůh zaplať za prokázanou službu.

Václav

Bartolomé Esteban Murillo: Zvěstování (cca 1660)

Eduard četl, jak anděl přišel k Panně Marii a zvěstoval jí, že se stane Matkou Ježíšovou, že ji pozdravil „Zdravas, milosti plná, Pán s tebou“.

zobrazení i samotná modlitba Anděl Páně. Francouzský malíř Jean-François Millet (1814–1875) namaloval v létech 1857–59 muže a ženu, jak přerušili svoji práci na poli, vybírání brambor, aby se pomodlili Anděl Páně. Je to sugestivní obraz vyznačující duchovní atmosféru. Byl prodán za astronomickou částku 800.000 zlatých franků do USA, později vrácen zpět do Francie, v roce 1932 byl napaden šílenecem, který ho pořezal nožem.

Jedno krásné zobrazení existuje v české hudbě. Scéna klekání je zhudebněna ve Smetanově „Mé vlasti“. Jen málokdo to ví, protože za bývalého režimu se o tom na našich školách nesmělo učit. Je to o to překvapivější, uvážíme-li, že Smetanovy básně byly inspirovány převážně slovan-skými pohanskými bájemi a husitstvím. Svědčí to o tom, že modlitba Anděl Páně byla u nás v druhé polovině devatenáctého století tak vžitá a samozřejmá, že se Smetanovi dostala do kompozice jaksi

samovolně. V symfonické básni „Vltava“ Smetana popisuje řeku, jak protéká kolem vesnice, kde se slaví venkovská svatba. Je znázorněna stylizovanou polkou. Ke konci této scény se začíná šerit, nastává podvečer a do doznívajících posledních šestnácti taktů polky začnou hrát flétny dvoučárkované „d“ v synkopickém rytmu, tj. proti rytmu polky: je to zvuk zvonu z místní zvonice... Polka utichá, tanečníci se zastavují, aby pozdravili Pannu Marii a pomodlili se Anděl Páně... Až budete mít příležitost slyšet Smetanovu „Vltavu“, nepřeslechněte tuto pasáž a vzpomeňte přítom v duchu na Matku Boží!

A na závěr jeden skutečný příběh, který vyprávěl jeden kněz ve společenství mladých francouzských věřících: v australském městě Sydney si jeden protestantský chlapec hrával s dětmi katolických sousedů. Kdykoliv se v poledne nebo večer ozval zvon klekání, děti si přestaly hrát a modlily se Anděl Páně. Šestiletý

TRADICE OTCŮ

Foto: Mateus Campos Felip / Unsplash

Eduard, ač protestant, se modlil s nimi, modlitba se mu líbila. Jednou ho maminka ukládala do postýlky a on se začal sám od sebe modlit tuto modlitbu. Matka se ho zeptala: „Kdo tě to naučil?“ „Malí Francouzi od vedle, co si s nimi hraji.“ Matka ho přísně okřikla: „Ať si dělají, co chtějí, ale ty nic takového nevyslovuj nebo ti zakážu si s nimi hrát! Je to papežská pověra!“ Chlapec se přestal modlit. O dva roky později vzal z dlouhé chvíle do rukou matčinu bibli. Kniha se otevřela na začátku Evangelia podle svatého Lukáše. Eduard četl, jak anděl přišel k Panně Marii a zvěstoval jí, že se stane Matkou Ježíšovou, že ji pozdravil „Zdrávas, milosti plná, Pán s tebou“. Matka zrovna vstoupila do místnosti. Vzrušeně na ni volal: „Mami, mami, to, co jsem se modlil, je i v tvojí bibli!“ Matka mu vytrhla bibli z rukou: „Nikdy se neopovažuj mě poučovat!“ Od té chvíle o tom chlapec již nikdy nehovořil, ale Anděl Páně se přesto dál modlil tajně sám. Pozoroval přitom, že má Pannu Marii čím dál tím víc rád...

Když mu bylo šestnáct, hovořilo se v rodině při jisté příležitosti negativně o mariánské úctě. Eduard poslouchal mlčky a trpělivě, ale najednou mu jeho tajná láska k Panně Marii nedovolila dál mlčet. Postavil se na Mariinu obranu: „Rádi říkáte, že Písmo svaté je základ a jediná norma víry. Proč tedy nepřijmete, co je tam o Panně Marii napsané? Vždyť se tam říká, že ji anděl pozdravil jako ‚Milostiplnou‘, ‚požehnanou nade všechny ženy‘ a sama Panna Maria tam říká: ‚Hle, od této chvíle mě budou blahoslavit všechna pokolení!‘ Jak můžete

být proti tomu, abych já blahoslavl Pannu Marii? To nevěříte bibli?“ Všichni se zhrozili. Matka zděšeně zvolala: „Ten kluk snad bude jednou katolíkem!“

Po několika letech a po mnoha překážkách se Eduard stal skutečně katolíkem. Jeho starší sestře, tvrdé protestance, onemocnělo dítě tak vážně, že lékaři nedávali naději. Eduard jí řekl: „Budu se modlit celým srdcem o pomoc k Panně Marii, ale ty udělej slib, že přestoupíš na katolickou víru, jestliže se dítě uzdraví!“ Sestra z lásky k dítěti slib dala. Za krátký čas se dítě uzdravilo, lékaři se velmi divili, nedovedli si vysvětlit, jak je to možné. Matka i s dětmi a s mladší sestrou přijaly katolickou víru. V tomto okamžiku se kněz ve vyprávění odmlčel a po chvíli se zeptal: „A chcete vědět, kdo je ten Eduard, který tehdy přestoupil na katolickou víru? Povím vám to: jsem to já sám, pater Eduard Tuckvell, na kněze jsem byl vysvěcený v městečku Aire, vysvětil mě biskup Delannoy a co živ budu se modlitbu Anděl Páně nepřestanu modlit!“

Petr Hadraba

Petr Hadraba
dlouholetý houslista České filharmonie,
člen Laických sdružení sv. Dominika

Ze spisu „O jednotě církve“
(De catholicae Ecclesiae unitate),
nejobsáhlejšího díla sv. Cypriána,
biskupa a mučedníka (†258)

Caput XVI.
Schismata praedicta sunt

Toto zlo, nejmilejší bratři, již dříve začalo; nyní však vzrostla toho zla nebezpečná pohroma, vystupovat a bujeti začala ve větší míře jedovatá zloba kacířské převrácenosti a schismatu, poněvadž tak se to mělo státi na sklonku světa dle předpovědi Duha svatého skrze apoštola:

„V posledních dnech nastanou těžké časy. Lidé budou totiž sobečtí, zpupní, chlubní, chtiví, rouhaví, rodičů neposlušní, nevděční, bezbožní, bezcitní, nesmiřliví, utrhační, nezdrženliví, neurvalí, dobrému nepřítivní, zrádní, zlomyslní, pošetilostí prosáklí, více rozkoši než Boha milovní, majíce sice vzhled pobožnosti, moc její však zapírajíce. Z řad těch pocházejí lidé, kteří se vkrádají do domů a chytají ženštiny obtížené hříchy, puzené rozličnými chtíči, které se stále učí, ale nikdy k poznání pravdy nedojdou. Jako však Jannes a Jambres se protivili Mojžíšovi, tak i tito se protiví pravdě, ale mnoho nepořídí. Neboť jejich nesmyslnost bude zjevná všem, jako byla i oněch.“ (2Tm 3, 1–9)

A naplňuje se, cokoliv bylo předpověděno. Lidé a rovněž i čas stvrzuje to, že svět se chýlí ke svému konci. Více a více za zuření protivníka (ďábla) blud klame lid, pošetilost jej popuzuje, nepřítivně podněcuje, žádostivost zaslepuje, bezbožnost jej hanobí, pýcha nadýmá, nesvornost roztrpčuje, hněv štvě.

VĚŘÍM VE SPOLEČENSTVÍ SVATÝCH...

Víra v souvislostech a v kontrastu

Proč je až do dneška v protestantismu odpor proti uctívání svatých, proti modlitbě za duše v očistci a také proti kněžství?

Zotročující pocity viny

Ohledně povolání k zasvěcenému životu Martina Luthera, který je duchovním otcem protestantismu se dnes obvykle zmiňuje pouze oficiální protestantská verze: Martin Luther vstoupil do kláštera kvůli slibu učiněnému ze strachu o svůj život během bouřky. Historie však zná realističtější verzi: Martin Luther se jako student zúčastnil souboje, při kterém někdo jeho vinou přišel o život. Za účast v souboji tehdy hrozil soud a vězení. Vstoupil proto do kláštera, aby nemohl být souzen. To ale nebylo dobré řešení. Jde-li někdo do kláštera, potřebuje cítit povolání, jinak bude duševně trpět. I když byl takto Martin před světskou mocí uchráněn, přesto měl stále pocit viny a chtěl se jí zbavit. Začal se zpovídat, ale pocitů viny se nemohl zbavit a tak se zpovídal znovu a znovu až se nakonec duševně ocitnul v hluboké tmě. Existují jeho osobní poznámky, ve kterých píše: Jak najdu milosrdného Boha? A křičí k nebi: Co mohu dělat když mám takové pocity viny?

Domnělé řešení

Martin Luther studuje sv. Pavla a přichází na následující řešení a názor: To, abych mohl být spasen, vůbec nezávisí na tom, že dělám něco dobrého, ale na tom, že věřím Kristu, že s vírou přijmu Krista jako Spasitele. Na základě tohoto poznání začal rozvíjet novou teologii. Říká: Člověk je v důsledku dědičného hříchu naprosto zkažený. Vůbec se nemůže stát dobrým. Je tak zkažený, že není schopen udělat v tomto světě něco dobrého. Jaký význam má pak věčný život, dovršení? Jak najdu milosrdného Boha? Jen milost mě může spasit, ne moje skutky (pozn. redakce: nutnost milosti ke spáse byla vždy i součástí katolické nauky a Církve již ve starověku zavrhl opačná učení, která nutnost milosti popírala, např. takzvaný pelagianismus – luteráni však staví milost a skutky do protikladu).

Giusto de Menabuoi: Kristus, Panna a svatí

Luteráni zcela nově definují milost – jako milostivý postoj Boha. V okamžiku, kdy člověk řekne: „Věřím, že Ježíš zemřel za moje hříchy,“ pohlíží na mě Ježíš jinak. Ne jako na hříšníka, který je pro své hříchy zkažený. Pro akt víry – „věřím, že Ježíš zemřel za mě, za mé hříchy“, zaujme Bůh jiný postoj, postoj milosti a pohlíží na mě milostivými očima. Na mně se nezmění nic, tvrdí luteráni. To jediné, co se změnilo, je Boží srdce. Teď jsem před Bohem ospravedlněn. Bůh však v mém životě nezmění nic, zůstávám hříšníkem. Je to dokonce dobré, že hřeším, protože tak si aspoň nemohu myslet, že moje dobré skutky mají pro mou spásu nějaký smysl. Pro svou spásu nemohu já sám udělat nic. Moje dobré skutky nemají pro věčnost žádný význam.

Důsledky nové nauky

Co se stane s člověkem když zemře? Upadne do spánku smrti, protože na něm není nic, co by se hodilo k Bohu, říká luterán. Zemře, je mrtvý, ale jeho identita zůstává. Umře tak, že ztratí vědomí. My zde na zemi už ho nemůžeme

oslovit. Mezi ním a mezi námi nemůže existovat žádné osobní spojení. To platí pro všechny, i pro Marii. Jeho představa je, že u Boha neexistují žádní svatí a že všichni, kteří zemřeli, jsou ve spánku smrti. Proto je nemůžeme oslovit. Proto se ani oni nemohou za nás modlit. Zmrtvýchvstání znamená: Bůh uzavře dějiny světa a ti, kteří vzbudili akt víry, věřili, na ty pohlédne Bůh milostivě a stvoří je znovu pro nebe. A ty, kteří nevěřili, ty stvoří znovu pro peklo.

Každý, kdo bude znovu stvořen, má v nebi stejný osud. Tam neexistují žádné rozdíly, žádná odměna za něco. Když si toto představím, pak pochopím, proč reformační teologie odmítá, že mohu někoho, kdo zemřel, prosit, aby se za mne modlil. Není možné být s ním ve spojení, protože nyní vůbec neexistuje.

Původní katolická nauka

Katolická a ortodoxní církev učí naproti tomu stále stejně: Jen proto, že se Bůh k nám snížil, existuje spása. Jediným mostem mezi Otcem a námi lidmi je Ježíš Kristus. Vyznáváme, že jediným pro-

středníkem je Kristus. Ale Kristus do své milosti, kterou přináší na svět, zahrnuje všechny. Právě zde začíná ta obdivuhodná výměna. Milost neznamená jen, že Bůh ve svém srdci zaujme vůči nám milostivý postoj. Pro nás znamená milost, že Bůh přináší něco svého do světa, že naplňuje naše srdce svým Božským životem, svou Božskou láskou. Znamená to také, že už v tomto světě, v okamžiku, kdy se člověk spojí s Ježíšem, nejen, že na něj Ježíš pohlíží jinak, ale že se člověk začne měnit. Protože my v tuto proměnu věříme, protože tuto proměnu skrze Boží milost bereme vážně a víme, že už teď máme podíl na Jeho Božském životě. Protože věříme, že nejsme naprosto zkažení, ale že můžeme být milostí Boží uzdraveni, proto si můžeme představit, že po smrti to pokračuje dál až do věčnosti. My jsme přesvědčeni, že člověk není zcela zkažený. Ježíš přišel na svět, aby svět změnil a skrze Ducha Svatého obnovil. Ježíš mluví o vinném kmene. Vinná ratolest nemůže přinést ovoce sama ze sebe, bez mízy, kterou dostává z kmene. Ale tato životní míza – Boží milost existuje. Ježíš přišel na svět, aby se s námi spojil a aby nás touto milostí obdařil. Tato milost, tato životní míza, tento Božský život proudí do nás a přináší ovoce. Pán Ježíš říká: „...já jsem vyvolil vás a určil jsem vás k tomu, abyste šli a přinášeli užitek.“ (Jan 15,16) Tím užitek, ovocem je láska. Nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za svého přítele. Ta živá výměna mezi svatými, celé společenství svatých má smysl jen když chápou milost jako životní mízu, jako něco, co nám Bůh ze sebe daruje. Jen když chápou, že milost mě může proměnit a učinit mě svatým už zde na zemi, má společenství svatých smysl.

O tom je celá Bible

Člověk si musí klást otázku, proč reformační teologie až do dnes tak pevně lpí na svém učení. Vždyť když čtu Nový zákon, od první do poslední strany se nemluví o ničem jiném než o tom, že Ježíš přišel na svět, aby přinesl milost, aby Boží království začalo už na tomto světě a člověk se stal svatým. Sv. Pavel také mluví o povolání ke svatosti už zde na zemi. Byl přesvědčen, že nejsme ve spán-

Foto: © _Frantisek_Ingr / Člověk a Víra

Jen proto, že se Bůh k nám snížil, existuje spása.

ku smrti. Když byl sv. Pavel ve vězení, čekal na popravu a píše dopis Filipánům, říká: Nevím, co je pro mne lepší ... atd. Byl přesvědčen, že bude ihned s Kristem. A v dopise židům je řeč o tom, že jsme ve společenství s dušemi, které byly ospravedlněny.

Odstranění kněžství – logický důsledek

Luteráni také odstranili kněžství. Říká: Já nemám nic co bych mohl zprostředkovat a nepotřebuji žádného zprostředkovatele. Odstranil kromě křtu také všechny svátosti. Manželství je pro něho světská záležitost. Neuznává zpověď. Co nám může zpověď zprostředkovat? Je chápána ve smyslu rozhovoru, při kterém druhému řeknu: Ježíš zemřel i za tebe. Když ty

toto ve víře přijmeš, pak je ti vina odpuštěna, Bůh ti už tuto vinu nepřičítá. Ale není to žádný počátek posvěcení. Člověk je ihned ospravedlněn, ale na něm se nemění nic. To jediné, co Duch svatý v nás působí, je, že vzbudíme akt víry, že přijmeme slova evangelia a uvěříme jim. Neexistuje žádné kněžství, žádné duše v očištění, nemá smysl se za ně modlit a vše spočívá na představě, že člověk je zcela zkažený, a že Bůh k proměně člověka do světa nic ze svého Božského života nepřináší. To vše jsou již jen logické důsledky prvního omylu: milost je jen příkrytí, milostivé pohlednutí Boha, ale na nás se nic nemění.

na přípravě textu se podíleli současně a bývalí členové redakce RC Monitoru

Úspěchy a obtíže dialogu s protestanty

31. října 1999 bylo podepsáno Společné prohlášení k nauce o ospravedlnění mezi zástupci Světového luterského svazu a římskokatolické církve. Říká se v něm: Omezit ospravedlnění jen na to, že Bůh už s vinou nepočítá, je v rozporu s poselstvím Bible. Už sv. Pavel říká: Bůh tvoří vše nové. V okamžiku, kdy se člověk setká s Kristem, nejen že je člověk od svého hříchu osvobozen, ale začne se podílet na Božském životě a stává se tak novým člověkem, novým stvořením. Tím se vlastně celá reformační teologie stala katolickou. Proto označil Jan Pavel II. tento dokument za milník v ekumeně. Bohužel téměř všichni profesori na evangelických teologických fakultách zveřejnili dokument, že toto prohlášení nepřijímají a že pro ně není důležité. Ukázalo se, jak je dialog s protestantismem obtížný, protože v něm neexistuje učitelství – nějaká pro všechny závazná autorita.

CO DĚLÁ STRÁŽNÝ ANDĚL PO NAŠÍ SMRTI?

Pomoc a posláni strážných andělů nekončí smrtí jejich chráněnce: nadále ho vedou ke sjednocení s Bohem.

Katechismus katolické církve nás v paragrafu 336 o svatých andělech učí, že „od svého počátku až k hodině smrti je lidský život obklopen ochranou andělů a jejich přímluvou“. Z toho je zřejmé, že člověk požívá ochrany a péče svého strážného anděla i v okamžiku své smrti. Andělé nás neprovázejí pouze v tomto pozemském životě, ale jejich činnost pokračuje i v posmrtném životě.

Abychom porozuměli vztahu mezi anděly a lidmi v okamžiku přechodu do posmrtného života, je nutné pochopit, že andělé byli „vysláni ke službě těm, kdo mají dojít spásy“ (Žd 1,14). Podobně sv. Basil Veliký učí, že „nikdo nemůže popřít, že každý věřící má u sebe anděla jako ochránce a pastýře, aby ho vedl k životu“ (KKC 336). To znamená, že hlavním posláním strážných andělů je spása člověka, aby člověk vstoupil do života v jednotě s Bohem. K tomuto posláni patří i pomoc, kterou andělé poskytují duším v okamžiku, kdy předstupují před Boha.

Církevní otcové představují toto mimořádné posláni tak, že andělská stráž střeží duši v okamžiku smrti a chrání ji před posledními útoky démonů. Sv. Alois Gonzaga (1568–1591) učí, že v okamžiku, kdy duše opouští tělo, ji doprovází a utěšuje její strážný anděl, aby s důvěrou předstoupila před Boží soud. Anděl podle tohoto svatého poukazuje na Kristovy zásluhy, aby se o ně duše opřela ve chvíli osobního soudu. Poté, co je vynesena rozsudek Božího soudu, je-li duše poslána do očištcice, její strážce ji tam často navštěvuje, povzbuzuje ji, utěšuje, přináší za ni modlitby a ujišťuje ji o budoucím osvobození.

Z toho vyplývá, že pomoc a posláni strážných andělů nekončí smrtí jejich chráněnce. Toto posláni pokračuje, dokud duše není přivedena ke sjednocení s Bohem. Je však nutné si uvědomit,

že po smrti nás čeká osobní soud, při kterém si duše před Bohem mohou vybrat, zda se otevřou Boží lásce, či zda jeho lásku a odpuštění definitivně odmítnou a tím se navždy vzdají radostného společenství s ním (Jan Pavel II., Generální audience 4. 8. 1999). Pokud se duše rozhodne vstoupit do společenství s Bohem, přidá se ke svému andělu, aby na věčnosti chválila trojjediného Boha.

Může však dojít k tomu, že duše je „otevřená vůči Bohu, avšak nedokonalá, a proto cesta k úplné blaženosti vyžaduje očištění, které víra církve ilustruje učením o „očištcici“ (Jan Pavel II., Generální audience 4. 8. 1999). V tomto případě anděl, který je svatý a čistý a žije v Boží přítomnosti, se nepotřebuje a ani nemůže účastnit tohoto očišťování duše svého chráněnce. Strážný anděl se přimlouvá za svého chráněnce před Božím trůnem a hledá pomoc mezi lidmi na zemi, aby se za jeho chráněnce modlili, a ten pak mohl vyjít z očištcice.

Ty duše, které se rozhodly s konečnou platností odmítnout Boží lásku a odpuštění, a navěky se tudíž vzdaly radostného společenství s ním (Jan Pavel II., Generální audience 21. 7. 1999), se vzdávají práva radovat se z přátelství se svým strážným andělem. V takovémto strašném případě anděl chválí Boží spravedlnost a svatost.

V kterémkoli z těchto tří možných scénářů (nebe, očištcice nebo peklo) svatý anděl vždy oceňuje Boží rozsudek, protože anděl se vždy dokonale a zcela ztotožňuje s Boží vůlí.

V těchto dnech nesmíme zapomínat, že se můžeme připojit k andělům našich zemřelých blízkých, aby přinášeli Bohu

Josef Mathauser (1846-1917): Anděl strážný

naše modlitby a prosby a aby se projevilo Boží milosrdenství.

*Fernando Cárdenas Lee
Aleteia
Přeložil Pavel Štíčka*

*P. Fernando Cárdenas Lee
exerzitátor The Foyers de Charité*

HLAVNĚ ROZUM

Rozum nebo emoce?

Už je to asi čtvrtstoletí, co jsem při různých příležitostech prohlašoval jakoby své heslo: „Hlavně rozum!“ Obvykle jsem při těchto slovech zaujal slavnostní a přísný výraz. Dílem to bylo samozřejmě šaškování, ale myslel jsem to i trochu vážně. Později jsem se začal chovat decentněji a ve společnosti vyjadřovat své názory kultivovanějším způsobem, nicméně na své náklonnosti ke kladení rozumu na první místo se nic nezměnilo. Někteří mí přátelé na to porůznu reagovali přátelským upozorněním, že nemám podceňovat roli citů, protože ty jsou pro člověka důležité a většina našich rozhodnutí se opírá spíše o ně než o chladný kalkul rozumu. Někdy mě také upozorňovali, že se v mém chování city neboli emoce také projevují, a že je můj rozumářský přístup spíše pózou a iluzí. Prostě o rozumu slyšeli neradi a upřednostňovali význam emocí.

Jsem těmto přátelům vděčný, protože i když s nimi nesouhlasím, přinutili mě k promyšlení východisek mého vlastního postoje. Zpočátku jsem se spíše ptal sám sebe, proč mě upozorňují, že mám také emoce, neboť to mě nijak nepřekvapovalo. Nebyl jsem nikdy ledovým stoikem ani chladným matematikem. Ale otázka je obecnější: Jak je to vlastně se vztahem emocí a rozumu? Jak tyto síly ovlivňují naše životy a co je vlastně klíčové? Občasné zamyšlení se postupně stalo systematictější a hlubším, a nakonec mě přivedlo až k systematickému zájmu o etiku, kterou jsem – po pravdě řečeno – kdysi dávno moc rád neměl. Co se pro mě změnilo?

Už před půlstoletím se mezi filosofy objevily prorocké hlasy, že etika by měla znovuobjevit své propojení s filosofickou psychologií a to především v oblasti emocí. V té době se etika pohybovala mezi několika slepými uličkami, kterými byly hlavně kazuistický legalismus, zdůrazňování povinností, přežívající utilitarismus a novopozitivistická metaetika, která vlastně v pravém slova smyslu není

Foto: 30daysreplay (PR & Marketing) / Unsplash

etikou, ale logikou etiky. Trvalo několik desetiletí, než se podařilo ony kritické hlasy dotáhnout do skutečně životního a silného myšlenkového proudu. Ten znovu navázal etiku na filosofii člověka a znovu vzkřísil k životu zmirající etiku ctností. Proč souvisí etika ctností s duševním uspořádáním člověka? Protože jednotlivé ctnosti představují kultivaci jednotlivých psychických sil na rovině smyslové i rozumové.

Filosofický kámen úrazu

Člověk prostě není v rovině jednání pouze emoční bytostí, jak si to představovali britští empirikové nebo spousta našich bližních, pro které je dobré to, co v nich budí příjemné pocity. Není ani ryzím rozumovým a neemočním strojem. Ne nadarmo říkával Chesterton, že blázen není ten, kdo nemá rozum, ale ten, kdo už nemá nic jiného než rozum. Důležité je obojí a jak už to chodí, nejobtížnější otázkou je, jak tyto rozdílné a mnohdy protichůdné síly duše uvést do rozumné-

ho souladu a harmonie.

O tom je koneckonců skoro každá významnější filosofická diskuse. Jak pochopit vztah jednoty a mnohosti, duchovnosti a tělesnosti, změny a neměnnosti nebo individuality a obecnosti? Snadná řešení nabízejí škrtnout jednu z možností jako iluzi. Proto máme filosofické směry, které popírají kdeco. Problém vyřeší tak, že ho popřou. Obtíže zdánlivě zmizí, ale zdaleka všichni tím uspokojení nejsou, takže se hledají jiné cesty, které popřou druhou z možností. Filosofické směry se utěšeně množí, takže se ani nelze divit, že průměrný člověk zírání na dějiny filosofie jako na hromadu obskurních teorií, které mají jedno společné: v ničem se neshodnou. Přitom je tato roztržitost způsobena hlavně tím, že nebereme vážně zdánlivě protichůdné pojmy či síly, ale usnadňujeme si život a přemýšlení tím, že nějakou část reality prostě škrtneme.

Rozum a pocity

Člověk je skutečnost komplexní, nejde

ho zredukovat ani na pouhý rozum ani na pouhé city. Máme před sebou tedy již zmíněnou otázku: Jak z toho ven? Jak naložit s rozumem a s city? Ve filmu *Iron Lady* máme nádhernou scénu, v níž Meryl Streepová představující Margaret Thatcherovou reaguje jako již senilní stařena na otázku doktora „Jak se cítíte, Margaret?“ slovy, která jsou z hlediska správně položené otázky úplně „mimo“, ale přesto vyjadřují velkolepou věc:

„Dnes se všichni ptají, co cítíte, a ne, co si myslíte. Ale musíte sledovat své myšlenky, protože ty se stávají vašimi slovy. Vaše slova se stávají vašimi činy, které se stávají vašimi zvyky a ty se stávají vašim charakterem, jenž se stává vaším osudem. Staneme se tím, co si myslíme.“

Není to ani slovo proti pocitům a emocím. Je to ale ohrazení se proti dik-tátu pocitovosti, která není vedena rozumem. Věděl to už Platón. Člověka vedeného v jeho jednání nikoli rozumem, ale žádostmi nebo emocemi přirovnal ke státu vedenému nikoli moudrým vládcem, ale nemoudrými vojáky nebo řemeslníky. Ne že by byli tito lidé špatní, ale jejich schopnosti jsou jinde než ve vedení ostatních. Stát se tak propadá do úpadkových forem vlády a v posledku až do anarchie. Přitom je jasné, že vládce musí mít k ruce vojáky i pracující, aby mohl stát fungovat. Nejde tedy o to jedny nebo druhé zničit, ale o to, aby byli postaveni na místo, které jim náleží ve prospěch celku.

Vítězné tažení „pocitokracie“

Celá tato problematika není jen prázdným filosofováním, které by nemělo praktické důsledky. Podíváme-li se okolo sebe, vidíme vládu pocitů na každém kroku. Věci jako teambuilding, supervize, zážitková pedagogika a podobně nejsou samy o sobě věci špatné, ale pokud se jim dá místo, které jim nepatří, dopadne člověk jako stát v anarchii. A slova filmové Margaret Thatcherové dostávají až nepřijemnou aktuálnost. Přestává jít o rozumné argumenty, domluvu nebo hledání správných řešení, ale o to, aby se všichni hlavně příjemně cítili. Jako ve filmu *Nevědomí*, kde se centrálka každý den ptá: „Jste stále efektivní tým?“ A Jack s Victorií nadšeně odpovídají s širokým

úsměvem: „Stále jsme efektivní tým.“ To, že se Sally z centrálky ukáže ve skutečnosti být mimozemskou zotročující mocí, pak vlastně ani nepřekvapí.

Nejde ale pouze o dospělé. Jestliže začne jít více o pocity než o rozum, přestane hrát jakoukoli vážnější roli pravda. Ta je totiž předmětem rozumu a ne pocitů. Nedávno jsem slyšel přednášku jedné německé specialistky na rodinu, v níž nadšeně referovala o moderních přístupech k výchově založené nikoli na autoritě, ale na rovnoprávnosti. Dítě se musí hlavně

příjemně cítit. Není podřízené rodiči, ale rovnoprávné. Jak ale, ptali se posluchači, malé dítě zjistí pravdu o tom, co je dobré, a co ne? Jednoduše, odpověděla ona odbornice, musí se s ním permanentně vyjednávat.

Je mi samozřejmě jasné, že na děti nemohu pouze řvát, a že je musím respektovat jako svébytné lidské osoby, ale o jaké vyjednávání asi tak může jít? Buď o dialog dvou navzájem si rovných stran kdy se buď dohodneme nebo ne, nebo o dialog dvou navzájem si nerovných

SVATOVÁCLAVSKÉ PUTOVÁNÍ PRAHOU S PALLADIEM ZEMĚ ČESKÉ

NEDĚLE 27. 9. 2020 12.00–17.00

PROCESÍ ZA POKOJ A POŽEHNÁNÍ PRAZE A ZEMĚ ČESKÉ

ZÁŠTITU PŘEVZALI: DOMINIK KARDINÁL DUKA OP – ARCIBISKUP PRAŽSKÝ A PRIMAS ČESKÝ,
MILUŠE HORSKÁ – MÍSTOPŘEDSEDKYNĚ SENÁTU PARLAMENTU ČR
JAN BARTOŠKA – POSLANEC POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČR
PETR HEJMA – STAROSTA MČ PRAHA 1 A JAN WOLF – ZASTUPITEL HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY

12.00–12.45	Pražský hrad – svatojiřská bazilika
mše svatá – uctění sv. Ludmily – Převzetí Palladia země české
12.50–13.00	Pražský hrad – kostel Všech svatých
uctění sv. Prokopa
13.15–13.45	Pražský hrad – katedrála sv. Víta – Svatováclavská kaple
uctění sv. Václava a patronů katedrály
14.15–14.30	Malá Strana – chrám Panny Marie Vítězné
uctění Pražského Jezulátka
14.45–15.15	Křížovnické náměstí – kostel sv. Františka
uctění sv. Anežky České
15.30–15.45	Staroměstské náměstí
modlitba u obnoveného Mariánského sloupu
16.00–16.15	Staroměstské náměstí – chrám Matky Boží před Týnem
uctění milostného obrazu Panny Marie Rynecké
– palladia města Prahy
16.45–17.00	Václavské náměstí – socha sv. Václava
předání požehnaní Palladiem a na Svatováclavském
duchovním zastavení

Hlavní organizátor: Hnutí duchovní obnovy národa, z. s. Olomouc Partneři a spolupráce: Arcibiskupství pražské, Kolegiální kapitula sv. Kosmy a Damiána ve Staré Boleslavi, Římskokatolická farnost u katedrály sv. Víta, Václava a Vojtěcha v Praze, Rytířský řád sv. Václava, Svatojánský spolek, Spolek Svatá Ludmila 1100 let
Blíže informace: www.hnutiduchovnitradice.cz

stran. To druhé je ale přístup klasické výchovy, kde rodič představuje autoritu. Ona specialista samozřejmě prosazovala první z možností. To je ale naprostá iluze. Moje děti jsou mi rovné co do lidské důstojnosti, ale nikoli v mnoha jiných věcech. Ona nerovnost se navíc v čase proměňuje a v řadě věcí se dítě může dostat i výše než rodič. Čím starší jsou, tím více věcí umí, takže své rodiče v ledasčem předběhnou. V jazykových schopnostech už jsou mé děti například dál než já. Naprostá rovnost ve všem je prostě iluzí.

Role rozumu ve výchově

Rodičovská autorita musí být samozřejmě uplatňována citlivě, s přiměřeným vysvětlováním a diskusí (přiměřeně věku a situaci), ale nemůže být zpochybněna. Mohu vyjednávat, ale v určitém okamžiku musím jako rodič říct jasné a konečné slovo. U malých dětí je prostor pro vyjednávání samozřejmě menší a hlavní je vymezovat hranice. U skoro dospělých je zase vyjednávání velmi důležité a postupně je třeba dítěti nechávat větší a větší prostor, aby konečně rozhodnutí dělalo samo. Jinak mu nepomůžeme, aby se postupně stávalo dospělcem. Celý problém prostě nejde jednoduše převést na dilema rvaní a rákoska kontra trpělivé vyjednávání.

Rodiče působí na dítě jednak informačně, jednak formačně. Problém rozumu a pocitů se týká hlavně oblasti formace charakteru. O co v této formaci jde? Především o jakési vyladění osobnosti do stavu, kdy je schopna se správně rozhodovat a adekvátně jednat v situacích, které jí život do cesty postaví. Co je to ale konkrétně, protože slova jako „formování“ nebo „vyladění“ jsou pořád jenom metafory. Člověk není ani hlína ani houle, aby byl formován a laděn doslova.

Jde o to, aby se naše emoční, pocitové a volní reakce projevovaly způsobem, který je rozumný. Abychom na nějaký podnět nereagovali přehnaně nebo nedostatečně, ale „tak akorát“. A proto je klíčový onen dnes tak podceňovaný rozum. Emoce máme a jsou samy o sobě dobré. Mohou být ale nevychované, nezformované, nevyladěné, neboli takové, že nás povedou k reakcím, které nebudou ade-

Foto: Natasha Ivanchikhina / Unsplash

kvátní nebo náležité. Role rozumu je zde klíčová. Určuje totiž ono „tak akorát“, které dané situaci a věci odpovídá.

A protože je člověk schopen učit se nejen myslet, počítat a argumentovat, což jsou úkony rozumu, ale také se učí reagovat na nebezpečí, potěšení a podobně, musí tyto své reakce (do značné míry emoční) neustále učit hledat ono náležité místo, onen střed mezi přeháněním na jednu nebo na druhou stranu. A takovému návyku správné reakce pak říkáme ctnost.

Dítě zpočátku vychováváme nikoli vysvětlováním, ale zakoušením libosti a nelibosti. Napsat to můžu, protože do Norska, kde odebírají děti za plácnutí po zadečku, se nechystám, a kromě toho jsou mé děti skoro dospělé, takže mi žádné nebezpečí nehrozí. Čím je dítě starší, tím více musím přecházet z jednoduchého vzorce dobré – příjemné a zlé – nepříjemné na obtížnější vysvětlování, které dítěti pomůže osvojit si schopnost obtížného rozumového rozlišování a moderování svých vlastních emocí, žádostí a rozhodnutí. Praxe prosazovaná výše zmiňovanou německou specialistkou podle mého soudu pomíjí fakt, že vzít dítěti autoritu rodiče znamená dítě znejistět odebráním zásadní opory v jeho prvních etapách života, a výchovu úplně malých dětí prakticky znemožnit. Zavalit

se pocity na úkor rozumu znamená zase účinně zablokovat možnost hledání onoho rozumného středu, který by vyjádřil ono „tak akorát“ u našeho jednání. Jediná rozumná cesta je praktická rehabilitace rozumu. Není třeba se toho bát.

Čím skončit? Asi následující poznámkou. Jedna kamarádka, která bývala svědkem mého na úvod zmíněného šaškování, mi vyšila a zarámovala nápis „Hlavně rozum!“ a dala mi ho jako svatební dárek. Dodnes mi visí doma nad pracovním stolem. Nejsem ještě starý, ale jsem už jistě zkušenější než tehdy. A jak o tom tak přemýšlím, čím víc se mi zdá, že moje mladistvé intuice zas tak s prominutím blbě nebyly. Zdá se, že jsem měl už tehdy aspoň v něčem docela rozum. A navíc jsem se přitom ani necítil špatně.

Tomáš Machula

doc. Tomáš Machula, Ph.D., Th.D.
filosof a teolog, bývalý rektor Jihočeské univerzity

CO S RADNÍ LIPOVSKOU?

To je otázka, kterou si dnes klade nejenom generální ředitel České televize, ale i leckterý biskup. V případě generálního ředitele ČT se jedná o poměrně pochopitelnou starost. Do Rady České televize mu vplula mladá, talentovaná ekonomka, která je navíc naprosto nemanipulovatelná a svéhlová. Podivně spíše působí manévrování českých a moravských biskupů, kteří ji do rady nejprve nominovali, aby se od ní následně distancovali. Podívejme se tedy na věc trochu zblízka.

Celý příběh začal v lednu 2020, konkrétně v průběhu 121. plenárního zasedání ČBK. Hana Lipovská se tehdy zajímala, koho biskupové nominují do Rady ČT. Uzávěrka nominací byla v pondělí 20. ledna v 16 hodin, tedy v den, kdy zároveň začalo zmíněné plenární zasedání. Že biskupové nikoho připraveného k nominaci neměli, asi nepřekvapí, stejně jako že se nakonec shodli, že bude lepší nominovat „někoho“, než „nikoho“. Tím ale také role ČBK v celém procesu volby do Rady ČT *de iure* skončila. Radní je totiž ze zákona povinen bez ohledu na spolek, který jej nominoval, zachovávat „nezávislost a nestrannost“.

Hana Lipovská vždy vystupovala jako nekompromisní zastávce volného trhu a ekonomického liberalismu. Ideově spolupracovala mimo jiné i s Institutem Václava Klause. Tyto skutečnosti pochopitelně vzbudily u jisté části společnosti odpor. Není třeba se tu více zabývat pamflety České křesťanské akademie (kdy si jeho autoři ani nedali práci se zjištěním jména nominantky ČBK), ani dopisem 19 senátorů, protože už samotné meritum těchto textů je nesmyslné. Zákon akt stažení nominace nezná, nehledě na to, že biskupové si za svou nominaci stáli a potvrdili ji.

Co vlastně na Haně Lipovské tak vadí? V jednom rozhovoru pro *Parlamentní listy* vyjádřila pochybnosti o smysluplnosti existence veřejnoprávních médií. Inu, z pohledu liberální ekonomky je tato otázka naprosto legitimní a jinou odpověď bych od ní ani nečekal, i když si nemyslím, že by trh dokázal roli veřejno-

Hana Lipovská. Foto: mediar.cz

V radě by měli být i jedinci, schopni vystupovat jako *Advocatus diaboli* a pokládat nepříjemné otázky. Paradoxně tak pro veřejnoprávní službu mohou udělat více, než rota nekritických televizních teoretiků.

právních médií nahradit zcela. ČT není jen o kritizované publicistice a zpravodajství, ale také o národní kulturní tvorbě, na kterou se na trhu mnohdy vydělává ztěžka. Stejně tak není třeba vidět nic závadného na skutečnosti, že člověk s podobnými názory na veřejnoprávní média kandiduje do Rady ČT. Naopak, v radě by měli být i jedinci, schopni vystupovat jako *Advocatus diaboli* a pokládat nepříjemné otázky dotýkající se samotné podstaty existence ČT. Paradoxně tak pro veřejnoprávní službu mohou udělat více, než rota nekritických televizních teoretiků.

Jiné kafe jsou úvahy Hany Lipovské o Evropské unii. V tomto případě je třeba striktně rozlišovat termíny „evropská integrace“ a „Evropská unie“. Evropská integrace je úsilí, které můžeme s trochou fantazie stopovat k poselství českého krále Jiřího z Poděbrad, či klid-

ně i dále do minulosti; novodobě pak k přednášce Winstona Churchilla na curyšské univerzitě v roce 1946, který jako první v rozjitřené poválečné době vyslovil myšlenku¹, že budoucnost Evropy závisí na francouzsko-německém usmíření. Obecným smyslem evropské integrace z tohoto pohledu je zajištění míru a prosperity prostřednictvím spolupráce mezi evropskými národy. Proti tomu myslím nic nenamítá ani Hana Lipovská. Současná Evropská unie však není nic jiného, než konkrétním projevem supranacionálního konceptu integrace, tedy postupné federalizace Evropy

¹ „I am now going to say something that will astonish you. The first step in the re-creation of the European family must be a partnership between France and Germany. In this way only can France recover the moral and cultural leadership of Europe. There can be no revival of Europe without a spiritually great France and a spiritually great Germany.“

Foto: FB xaver.cz

Hana Lipovská v Radě ČT není od toho, aby hájila či prezentovala stanoviska biskupů, ale aby zastupovala veřejnost při kontrole fungování ČT. Pokud by někde pronesla a hájila nějaký věroučný blud, považoval bych za povinnost biskupů, aby se ohradili a distancovali.

do jakési „jednoty v rozmanitosti“, oproti paradigmatu dobrovolné spolupráce evropských národů na mezivládní úrovni. Pařížské smlouvy a navazující dokumenty pak daly těmto úvahám konkrétní rámec, spolu s takovými absurditami, jako je hlasování prostřednictvím tzv. kvalifikované většiny. V překladu a zjednodušeně řečeno to znamená, že jedny státy hlasují o druhých a přehlasovaný stát se musí podřít. Pro evropské socialisty je tento princip dokonalým způsobem, jak svůj utopický vehikl neustále tlačit vpřed, protože platí, že „zpátky ni už krok“.

Pokud tedy Hana Lipovská hovoří o tom, že se vstupem do EU k nám přijela i ideologie, popisuje jen tvrdými výrazovými prostředky obyčejnou pravdu. Ano, u zrodu prvotních evropských institucí byli křesťanští demokraté a lidovci (Schuman, Adenauer, De Gasperi), ale také kovaní levičáci jako Altiero Spinelli, Coudenhove-Kalergi, Paul Henri Spaak, Sicco Mansholt, a takhle by se dalo pokračovat. Čím více půjdeme do současnosti, tím více jich nalezneme, komisi José Manuela Barrosoy či postavu

některých europoslanců typu Cohn-Bendita snad netřeba více představovat. Ideologie marxismu je prostě pevně vkořeněna do konstrukce evropského společenství a členské státy jsou nuceny této ideologii stále více ustupovat. Na člověka se pak v současné EU příliš nemyslí, a dlužno dodat, že se moc nemyslelo ani v době, kdy byly první projekty evropské integrace v 50. letech odstartovány – to se může přesvědčit každý snadno, stačí si jen dohledat příslušné zakládající smlouvy a srovnat si úvodní slova těchto dokumentů s ústavou Spojených států amerických. Kontrast výčtu ušlechtilých pohnutek evropských státníků a „vysokých smluvních stran“ se skromným konstatováním „*We the people of the United States...*“ snad nemůže být výmluvnější. Přes výše zmíněné se však stejně nelze ubránit myšlence, co by „otcové zakladatelé“ řekli, kdyby viděli současné genderové, kvótové, klimatické a jiné běsnění svých následovníků. Podle mého názoru by příliš odvázaní nebyli.

Jak už ale bylo řečeno výše, člen mediální rady je ze zákona povinen zacho-

vávat „nezávislost a nestrannost“. Hana Lipovská v Radě ČT není od toho, aby hájila či prezentovala stanoviska biskupů, ale aby zastupovala veřejnost při kontrole fungování České televize. Směrodatným ukazatelem kvality její práce je její odbornost a pracovitost, tedy v jejím případě nezpochybnitelné vlastnosti. Dovedu si ještě představit, že by Hana Lipovská někde pronesla a hájila nějaký věroučný blud. V takovém případě bych považoval přímo za povinnost biskupů, aby se ohradili a distancovali. Nicméně víra ve federalistický směr Evropské unie pod taktovkou progresivní levice mezi katolická dogmata skutečně nepatří. Podobné mi přijde i pohoršování nad tím, že se katolička Lipovská snad mohla otřít o osobu Roberta Schumana, který se nachází v procesu blahorečení. Copak tu ale není právě institut tzv. ďáblová advokáta, který má v procesu beatifikace přímo v popisu práce blahorečenou osobu zpochybňovat, relativizovat její zásluhy a celkově pokládat nepříjemné otázky? Pokud je mi známo, pochybnosti může při tomto procesu vznášet v podstatě kdokoliv, katolická morálka tím nijak neutrpí. Proč by tedy nemohla Hana Lipovská?

Rozumím tomu, že biskupové se v osobě Hany Lipovské setkali s někým, kdo se vymyká jejich běžné zkušenosti. Že byli okolním prostředím vtaženi do politických hrátek, které hrát nechtějí. *Prohlášení předsedy ČBK k vyjádření Hany Lipovské k postojům o EU* přesto nelze vnímat jinak, než jako zbytečný lapsus, přisvojující si kompetenci, která ČBK z principu nenáleží. Na pozorovatele z vnějšku pak musí tento text působit jako naprostý bizár, ne o moc menší, než pamflet proti Haně Lipovské (sic!) z dílny České křesťanské akademie, diktující biskupům, co mají či nemají dělat.

Josef Nerušil

Mgr. Josef Nerušil
Odbor komunikace, Arcibiskupství pražské

KRIZE DOČASU, BŮH NA VĚKY!

„Přijde mi, že lidi se bojí víc opatření (hrozba zavření škol, podniků atd.) než covidu. Dlouhodobé stresy a nejistota s prací, s dětmi, se vším člověka snadno poznamená víc, než nemoc, která je prostě jedna z mnoha. Je potřeba začít o covidu mluvit jinak a ne jako o zkázonosném zabijáku, kde jsou palcové titulky kvůli tisícům nemocných. Vždyť v republice jsou určité stovky tisíc nemocných lidí po celý rok, s různými nemocemi, žádná se nemá zanedbat, ale žádné nepomůže hysterické zveličování a stresový režim. Covid tu máme půl roku, zemřelo na něj 441 lidí. Každoročně u nás na různé nemoci dýchacích cest umírá téměř 20krát tolik lidí. Celkově za rok z různých příčin umírá cca 250krát tolik lidí (<https://www.uzis.cz/res/f/008309/demozem2018.pdf>). Každý život je cenný, tak jich neničíme ještě víc, než je potřeba,“ napsal jeden moudrý muž na svém facebooku.

Obávám se, že ani Vánoce si nebude možné pořádně naplánovat, a to jak v liturgickém slova smyslu, tak třeba i pokud jde o rodinné oslavy a setkání. Doufejme, že koronakrise dočasu, Pán Bůh na věky! „Probíhající sanitárně laděná unifikace světa je paradoxním signálem potřeby konverze a obnovy víry ve spásu a věčný život,“ napsal P. Milan Glaser SJ na *Radiovaticana.cz*.

Mnozí sledujeme TV Noe, někteří pravidelně, hodnotíme pořady podle svých preferencí a býváme často potěšeni a mile překvapeni. Např. cyklus o rodině s manželi Zajíčkovými byl skvělým počinem, zpravidla velmi kvalitní bývá i Noční univerzita. Její program se však v druhém zářijovém týdnu velmi záhadným způsobem proměnil. Zamýšlené odvysílání přednášky ekonomky a členky Rady České televize Ing. Hany Lipovské, kterou měla na letošním ročníku Akademických týdnů, nahradil jiný

Foto: Martina Řehořová / Člověk a Víra

řečník. Důvod? Prý je Hana Lipovská kontroverzní osobnost. Hluboce věřící, pokorná, křehká mladá dáma, která upozorňuje na lapsy požadované vyváženosti vysílání ČT mj. skrze ekonomické výdaje. Podrobné analýze vystavuje finanční toky do jednotlivých pořadů či programových celků a sčítá jména osob, která v ČT vystupují podivně často na rozdíl od některých, která nejsou zvána vůbec. Jak je toto kontroverzní? Proti Haně Lipovské vystoupil v levicovém *Deníku N* pan biskup Holub. Kaje se za chybu, že nominaci za ČBK nepozastavil včas. Paní Lipovská, osoba, která hájí svobodu slova, vyznání a reprezentuje katolickou kulturu, se stala nežádoucí pro „Televizi dobrých zpráv.“ Zamrzí. Teď relativně čerstvě varuje kardinál John Tong Hon, který je administrátorem diecéze Hongkong, své kněze, aby si při kázáních „dávali pozor na jazyk“ a vyhnuli se politic-

kým tématům. Kdo má uši k slyšení, slyší!

A teď něco od filmu: od roku 2024 zavedla oscarová akademie nová pravidla pro Oscara za nejlepší film. Aby film získal vůbec nominaci, musí splnit nejméně jedno z celkem tří kritérií: první – film musí mít nejméně jednoho herce v hlavní roli nebo významné vedlejší roli, jenž pochází z menšin (Asiaté, Hispánci, Afroameričané, původní Američané – indiáni –, osoby ze středního východu, severní Afriky, Havajci či osoby z pacifických ostrovů). V celém hereckém souboru musí tvořit nejméně 30% herců v menších rolích ženy, lidé z etnických menšin, LGBTQ+ komunita nebo lidé s kognitivním či fyzickým postižením nebo špatně slyšící a úplně neslyšící. Tak si myslím, že by „Ostře sledované vlaky“ (Jiřího Menzela, R.I.P.!) neprošly.

–zd–